

Кому: **Пану Марченку С.М.**
Міністру фінансів України
Email: infomf@minfin.gov.ua

Від: **Ради бізнес-омбудсмена**
Email: info@boi.org.ua

Щодо: Проєкту наказу Міністерства фінансів
України "Про внесення змін до наказу
Міністерства фінансів України від 13 січня
2015 року №4"

Вих. №4658 від 27 квітня 2026р.

Шановний пане Марченко!

Рада бізнес-омбудсмена (**Рада**) звертається до Міністерства фінансів України (**Мінфін**) у зв'язку з системною проблемою у сфері податкової звітності, що порушує права та законні інтереси фізичних осіб-підприємців та осіб, які провадять незалежну професійну діяльність (**ФОП**), і з приводу чого останнім часом Рада отримала низку скарг від ФОП.

Закон України від 16.07.2025 №4536-IX "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України "Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення" та з метою удосконалення окремих положень податкового законодавства" вніс зміни, зокрема, до розд. IV Податкового кодексу України (**ПК**) та п. 51.1 ПК, які набрали чинності з 01.01.2026.

Згідно з п. 51.1 ст. 51, пп. "б" п. 176.2 ст. 176 ПК особи, які відповідно до ПК мають статус податкових агентів, зобов'язані подавати податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску (**Податковий розрахунок**) до контролюючого органу за основним місцем обліку:

- для податкових агентів, які є ФОП, – у строки, встановлені ПК для податкового кварталу (з розбивкою по місяцях звітного кварталу);
- для інших податкових агентів, крім ФОП, – у строки, встановлені ПК для податкового місяця.

Тобто починаючи зі звітних періодів 2026 року, ФОП зобов'язані подавати Податковий розрахунок за звітний період – календарний квартал – протягом 40 календарних днів після його закінчення.

Станом на квітень кампанія зі звітування для ФОП активна, граничний строк подання звіту за I квартал 2026 року – 11.05.2026. Водночас, Рада констатує, що станом на дату направлення цього звернення затверджена квартальна форма Податкового розрахунку і порядок її заповнення податковими агентами відсутні.

Проєкт наказу Мінфіну "Про внесення змін до наказу Міністерства фінансів України від 13 січня 2015 року №4", яким мали б бути затверджені оновлені форми звітності і порядок їх заповнення, перебував на стадії публічного обговорення до 12.04.2026 і станом на 27.04.2026 не набрав чинності.

Таким чином, ФОП опинились у ситуації, коли законодавчий обов'язок звітувати поквартально існує, тоді як встановлений інструмент його виконання – відсутній.

Державна податкова служба України у роз'ясненні категорії 103.25 Загальнодоступного інформаційно-довідкового ресурсу¹ запропонувала тимчасовий підхід: за відсутності затвердженої квартальної форми ФОП мають право подавати Податковий розрахунок за чинною місячною формою окремо за кожен місяць звітного кварталу до граничної дати – 11.05.2026. Однак такий підхід є юридично суперечливим, оскільки фактично підмінює квартальну звітність трьома місячними звітами, що не відповідає буквальному змісту обов'язку ФОП, що визначений п. 51.1 ст. 51 і пп. "б" п. 176.2 ст. 176 ПК, який передбачає подання єдиного звіту з розбивкою за місяцями звітного кварталу.

Як повідомили Раду самі ФОП, існуючий стан справ уже породжує для них конкретні негативні наслідки у різних сферах. Зокрема, у банківській сфері – для отримання пільгового кредитування банківські установи вимагають подання квартальної податкової звітності, яку платники об'єктивно не мають змоги надати за відсутності відповідної форми. У сфері соціального захисту – відсутність затвердженої форми унеможлиблює своєчасне проведення лікарняних листків, що безпосередньо порушує права ФОП на отримання допомоги по тимчасовій непрацездатності. Наведені приклади свідчать про те, що проблема не є суто формальною: вона має реальний негативний вплив на підприємницьку діяльність та соціальне становище платників.

З огляду на це, Рада вважає зазначену ситуацію прямим наслідком неналежного планування регуляторного процесу, що призвело до порушення принципу правової визначеності та невиправданого покладення на платників податків ризиків, пов'язаних із бездіяльністю уповноважених органів. Такий стан справ суперечить ст. 4 ПК в частині забезпечення стабільності та передбачуваності податкового законодавства.

Зважаючи на викладене вище, керуючись Меморандумом про взаєморозуміння для української антикорупційної ініціативи від 12.05.2014, пунктом 6 Положення про Раду бізнес-омбудсмена, схваленого постановою Кабінету Міністрів України №691 від 26.11.2014,

ПРОШУ:

1. Невідкладно завершити процедуру затвердження оновленої квартальної форми Податкового розрахунку і порядку її заповнення та опублікувати відповідний наказ у строк, що забезпечує можливість подання звітності ФОП до 11.05.2026 включно.
2. У разі неможливості затвердження нової форми у зазначений строк – вжити заходів щодо офіційного продовження граничного строку подання звітності за I квартал 2026 року для ФОП або надати платникам чіткі та юридично обґрунтовані гарантії ненастання відповідальності за подання звіту у тимчасово запропонований спосіб.
3. Надати інформацію щодо запланованих строків затвердження відповідного наказу та позицію Мінфіну стосовно порядку звітування платниками в умовах відсутності квартальної форми.
4. Відповідь за результатами розгляду цього звернення направити на електронну адресу info@boi.org.ua.

У разі виникнення запитань, будь ласка, звертайтеся до старшої інспекторки Ради Юлії Михайлюк (тел.: ([REDACTED] liuk@boi.org.ua).

З повагою –

бізнес-омбудсмен

Анка Фельдгузен

¹ Лінк: <https://zir.tax.gov.ua/main/bz/view/?src=ques&id=44285>